

LÜHIKE SELETUSKIRI

Loomatauditõrje seaduse, riigilõivuseaduse, söödaseaduse, toiduseaduse ja veterinaarkorralduse seaduse muutmise seaduse juurde

Loomatauditõrje seaduse, riigilõivuseaduse, söödaseaduse, toiduseaduse ja veterinaarkorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu väljatötamine on tingitud vajadusest viia eelnimetatud seadused kooskõlla ning rakendada ametliku kontrolli tegemist reguleerivat Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) määrust (EL) 2017/625¹ (edaspidi *ametliku kontrolli määrus*), mis kohaldub 2019. aasta 14. detsembril.

Ametliku kontrolli määruse eesmärgiks on kehtestada ametliku kontrolli ja muude ametlike toimingute ühtlustatud EL-i raamistik, mis kehtib kogu toidutarneahelas, võttes arvesse kehtivas kontrollimääruses (EÜ) nr 882/2004² ja asjaomastes valdkondlikes õigusaktides ametliku kontrolli kohta kehtestatud norme ning nende kohaldamisel saadud kogemusi.

Ametliku kontrolli määruse rakendamiseks on vajalik ajakohastada või tunnistada kehtetuks mitmed loomatauditõrje seaduse, söödaseaduse, toiduseaduse ja veterinaarkorralduse seaduse sätted. Kehtivates õigusaktides täpsustatakse sätteid, mis käsitlevad väljaspool EL-i tolliterritooriumi asuvast riigist või territooriumilt mitteloomse sööda Eestisse toimetamise ametliku kontrolli tegemise korda, teisest eksperdiarvamusest tuleneva vaidluse korral lisaproovi analüüsimisega seotud kulude katmist, piiripunkti ja ametliku kontrollimise koha määramist, õigusasutuste ja pädeva asutuse teabevahetuse korraldust, veterinaarjärelevalve ülesannete delegeerimise ulatust ning väljastpoolt Euroopa Liitu asuvast riigist või territooriumilt pärinevate marutaudi vastu vaktsineerimata lemmikloomade Eestisse toomise keeldu.

Oluliseks muudatuseks on söödaseaduses ametliku kontrolli ja muude ametlike toimingute rahastamise põhimõtete muutmine. Seaduse muudatusega sätestatakse toimingute rahastamise põhimõtted sarnaselt kehtivas veterinaarkorralduse seaduses ja toiduseaduses sätestatuga. Senine toimingute eest kogutav riigilõiv asendatakse järelevalvetasuga. Seetõttu määratletakse söödajärelevalve toimingute tegemise eest võetav järelevalvetasu ning sätestatakse tasustamise põhimõtted, tasu määrad ja tasu maksmise kord. Selline tasustamise süsteem arvestab toimingutega seotud tegelikke kulusid ning võimaldab paindlikkust erinevat tüüpi ettevõtete puhul. Nimetatud muudatus on tingitud vajaduse muuta ka riigilõivuseadust.

Ametliku kontrolli määruses sätestatud põhimõtte kohaselt peab pädeval asutusel olema võimalus küsida tasu ettevõtjatelt, et katta oma ametliku kontrolli ja muu ametliku toimingu

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2017/625, mis käsitleb ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse eesmärgiga tagada toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise- ja taimekaitsevahendite alaste õigusnormide kohaldamine, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 999/2001, (EÜ) nr 396/2005, (EÜ) nr 1069/2009, (EÜ) nr 1107/2009, (EL) nr 1151/2012, (EL) nr 652/2014, (EL) 2016/429 ja (EL) 2016/2031, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1/2005 ja (EÜ) nr 1099/2009 ning nõukogu direktiive 98/58/EÜ, 1999/74/EÜ, 2007/43/EÜ, 2008/119/EÜ ja 2008/120/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 854/2004 ja (EÜ) nr 882/2004, nõukogu direktiivid 89/608/EMÜ, 89/662/EMÜ, 90/425/EMÜ, 91/496/EMÜ, 96/23/EÜ, 96/93/EÜ ja 97/78/EÜ ja nõukogu otsus 92/438/EMÜ (edaspidi *ametliku kontrolli määrus* või *määrus (EL) 2017/625*), mis kohaldub 2019. aasta 14. detsembril.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 882/2004 ametlike kontrollide kohta, mida tehakse sööda- ja toidualaste õigusnormide ning loomatervishoidu ja loomade heaolu käsitlevate eeskirjade täitmise kontrollimise tagamiseks (ELT L 165, 30.04.2004, lk 1–141).

tegemisega seotud kulud. Kuna peagi jõustub ametliku kontrolli määruses on loetletud kulud, mille alusel on õigus järelevalvetasu määrata, on kõiki toidu-, sööda- ja veterinaarjärelevalve tunnitasu komponente võrreldes kehtiva regulatsiooniga täpsustatud, lisades kulukomponentide hulka ka laboratorsete analüüside kulu. Käitlejate võrdse kohtlemise huvides on tasu määra arvutamisel otstarbekas kasutada meetodikat, mille puhul on laboratorsete analüüside kulu sarnaselt muudele majanduskuludele jagatud valdkonna peale ära ning arvestatud ühe komponendina tunnitasu hulka. Nõudes käitlejalt igal üksikul juhul laboratorsete analüüside tegemise eest täies mahus kulude katmist, võivad mõned mikro- või väike-ettevõtted sattuda olukorda, kus nad ei suudagi tasu maksta. Kehtiva regulatsiooni kohaselt kandis tavapärase laboratorsete analüüside kulu riik, kuid kuna ametliku kontrolli määruses on komponentide nimekirja täpsustatud, saab edaspidi ka kõiki muid kulusid täpsemalt arvestada ning koguda kõigis mainitud valdkondades ühtsetel alustel ja EL-i põhimõtetele vastavat tasu.

Toimingute ja muude järelevalvetegevuste osas olulisi muudatusi ei ole, ka tasu suurus arvestatakse jätkuvalt eelmise kalendriaasta kulude põhjal.

Seaduse jõustumine on kavandatud 2019. aasta 14. detsembril.

Seaduse jõustumise üldisest tähtpäevast erinev jõustumisaeg on kehtestatud seaduse sätetele, millega kehtiv sööda ametlike kontrollide toimingute tegemise eest tasutav riigilõiv asendatakse järelevalvetasuga. Nimetatud sätted jõustuvad 2020. aasta 1. jaanuaril. Arvestades asjaolu, et riigilõivu tasumine on sööda käitleja jaoks kvartaalne kohustus, tuleks see säilitada 2019. aasta viimase kvartali lõpuni ja alustada järelevalvetasu kogumist alates 2020. aasta 1. jaanuarist.

Söödajärelevalve rahastamise süsteemi ümberkorraldamisega seotud riigilõivuseaduse muudatus jõustub 2020. aasta 1. aprillil. Arvestades asjaolu, et sööda käitleja peab tasuma riigilõivu 2020. aasta 10. jaanuariks tema ettevõttes 2019. aasta viimases kvartalis käideldud sööda koguste kohta, tuleb jätta Veterinaar- ja Toiduametile kui riigilõivu võtjale mõistlik aeg tasumata riigilõivu sissenõudmiseks.